

Nauka o surowcach kołem zamachowym chińskiej gospodarki

Adam Maksymowicz¹

Science of raw materials as a flywheel of the Chinese economy. Prz. Geol., 65: 417–418.

Abstract. The demand for important raw materials for the Chinese economy achieved the scale about the half of the world's demand. Investment decisions taken in this matter enable a complete identification of mineral deposits, which is significant for both domestic and foreign investments. Geological studies and prospecting for useful ore mineral deposits have been conducted by special research institutions that prepare information about their reserves and output profitability. The University of Geological Studies in Beijing, with about 40,000 students, plays a key role in this activity. For example, a development of both reforms in extracting bituminous coal and gold deposits was discussed.

Keywords: Chinese economy, black coal, gold, China University of Geosciences

Od początku XXI w. Chiny zużywają prawie połowę surowców wydobywanych na naszym globie. Pozyskiwanie ich w tak dużej ilości stało się kołem zamachowym nieotwartego dotąd rozwoju chińskiej gospodarki. Sukces dostaw surowców z całego świata przypisuje się zręcznej taktyce chińskich polityków i ogromnym nadwyżkom finansowym w handlu zagranicznym. Co roku z tytułu tej działalności wpływa do chińskiego budżetu ok. 1 biliona dolarów. Zakładając powszechnie stosowane reguły gry, przyzwyczajeni jesteśmy sądzić, że jeśli się dysponuje tak dużymi zasobami finansowymi, to można sobie pozwolić na zakupy wszystkiego i od kogo się tylko zapragnie. To prawda. Nie jest to jednak cała prawda o taktyce pozyskiwania surowców przez Chiny.

Chińska kultura i tradycja, kształtowane w toku 5 tysięcy lat nieustannego rozwoju wschodniej cywilizacji, nakazują powściągliwość w chwaleńiu się sukcesami, a jeszcze lepiej ich ukrywanie tak długo, jak tylko jest to możliwe. Skromność chińskich partnerów handlowych na ogół wprowadza w błąd Europejczyków czy też ludzi Zachodu, znających Chiny jedynie z medialnych reportaży. W polityce chińskiej dużą rolę odgrywa teatr, maskujący rolę rzeczywistych intencji i zamierzeń tego mocarstwa. Dotyczy to również prezentowania chińskich osiągnięć w pozyskiwaniu potrzebnych im surowców.

Na Zachodzie za dobrą monetę przyjmuje się chińskie decyzje o zakupach złóż potrzebnych im surowców, które są dokonywane za granicą i to zdawałoby się bez żadnego przygotowania – dotyczy to przede wszystkim Afryki, pod względem zasobów surowców kontynentu najbogatszego na świecie. Chińczycy często inwestują tam setki milionów dolarów, a nawet miliardy, nie facygując się nawet w teren, by dokonać wizji lokalnej. Transakcje podpisują przelotnie spojrzawszy na mapę. I na tym właśnie polega ich taktyka zawierania transakcji, wprowadzająca w błąd zewnętrznych obserwatorów. O tym, że te „w ciemno” dokonywane zakupy są doskonale przygotowane, świadczy fakt, że w

ich wyniku Chiny zawsze odnosiły tylko i wyłącznie sukcesy. W rzeczywistości opłacalność transakcji była w sposób poufny, a nawet ukryty, dokładnie monitorowana przez chińskich naukowców przez wiele lat poprzedzających dokonanie zakupu. Dokładne rozpoznanie rynku pozwala chińczykom odgrywać tak podziwianą na Zachodzie teatralną pozę inwestora nonszalancko dokonującego zakupów bez rozpoznania.

CHIŃSKI UNIWERSYTET NAUK GEOLOGICZNYCH – JEDYNY TAKI NA ŚWIECIE

Globalna skala surowcowych sukcesów Chin jest efektem działań zaplecza naukowego. Podstawową rolę pełni w nich Chiński Uniwersytet Nauk Geologicznych (*China University of Geosciences – CUG*) z siedzibą w Pekinie i Wuhan. Według klasyfikacji portalu US News Education jest to jedyny uniwersytet o takim profilu i w rankingu opublikowanym na tym portalu zajmuje on 17 pozycję wśród najlepszych wyższych uczelni na świecie. W Chinach jest nieco niżej ceniony, bo zajmuje tam 18 pozycję. Pełni on jednak kluczową rolę w przygotowaniu kadr i prowadzeniu badań, w kraju i na świecie, związanych z poszukiwaniem, rozpoznawaniem i eksploatacją surowców, które mogłyby wykorzystać chiński przemysł.

Spośród 40 000 absolwentów uniwersytetu 24 zostało wybranych do Chińskiej Akademii Nauk lub Chińskiej Akademii Inżynieryjnej, a ponad 200 absolwentów zostało wyróżnionych przez prowincje lub ministerstwa tytułem pracownik wzorcowy. Obecnie uniwersytet może się pochwalić 9 członkami w Chińskiej Akademii Nauk.

CUG jako wielodyscyplinarny uniwersytet narodowy jest jednym z głównych chińskich centrów kształcenia badaczy w dziedzinie geologii. Program edukacyjny uniwersytetu obejmuje takie kierunki nauki, jak: technologia,

¹ Gazeta Obywatelska, ul. Barlickiego 28, 50-324 Wrocław; adam.maksymowicz@op.pl.

sztuka, zarządzanie, ekonomia i prawo. Duży nacisk kładzie się w nim na geologię, zasoby naturalne, środowisko i inżynierię geologiczną.

Uczelnia w Pekinie na 22 wydziałach kształci 44 500 studentów. Dodatkowo 4000 studentów studiuje na tym uniwersytecie zaocznie. W Wuhan mieści się główna biblioteka uczelni, zawierająca 820 tys. książek i 10 tys. tytułów czasopism dostępnych w formie elektronicznej oraz muzeum geologiczne Yifu, które ma stałe ekspozycje: *Skarb narodowych okazów geologicznych*, *Narodową bazę edukacyjną dla nauk ludowych*, *Narodową bazę edukacyjną nauki i technologii dla młodzieży* oraz *Narodową bazę edukacyjną dla patriotyzmu*. Nowe muzeum eksponuje wystawy: *Geologia ogólna*, *Klejnoty*, *Formacja i ewolucja Ziemi* oraz *Powstanie i ewolucja żywych stworzeń*. Uniwersytet wydaje co roku tysiące broszur, prospektów, książek i publikacji.

Jednym z absolwentów tej uczelni był prezydent Chin Wen Jiabao (2002–2012), który w 2012 r. złożył wizytę w Polsce. Od niego pochodzi też motto uniwersytetu: *Będąc surowym i prostym, trzymaj się praktyki i działaj na rzecz prawdy*.

Narodowa Agencja Turystyki uznała, że muzeum Yifu jest narodowym punktem widokowym na poziomie 4A. Jest to pierwsza i jedyna klasyfikacja na tym poziomie wśród wszystkich chińskich uniwersytetów.

WĘGŁOWA DŹWIGNIA GOSPODARKI

Pierwszym warunkiem, niezbędnym do realizacji podjętej w 1978 r. decyzji o rozwoju gospodarczym Chin, było zapewnienie wystarczającej ilości energii. A było jej wówczas w Chinach niewiele – rocznie wydobywano tylko ok. 500 mln t węgla, z czego część przeznaczano na eksport. Od tamtego czasu co 12 lat odnotowuje się podwojenie tonażu wydobycia węgla – do ok. 4 mld t w 2014 r. To połowa tego, co wydobywa się na całym świecie. Ta statystyka nie oddaje ogromnego zaangażowania nauki w poszukiwania, badania i przygotowanie złóż do eksploatacji. Wobec pilnych potrzeb krajowej gospodarki wydobycie węgla prowadzono za wszelką cenę. Wiązało się to ze skandalicznymi warunkami pracy w wielu kopalniach i skutkowało licznymi wypadkami śmiertelnymi. Wąskim gardłem okazał się transport węgla do najszybciej rozwijających się regionów na wschodnim wybrzeżu Chin. Braki energetyczne uzupełniano importem węgla, który w 2014 r. osiągnął 350 mln t.

Zniszczenie środowiska, prowadzące do pustoszenia obszarów poeksploatacyjnych oraz znacznego zanieczyszczenia powietrza, zmusiło Chiny do restrukturyzacji energetycznego sektora gospodarki. Postawiono na wzrost dostaw energii z elektrowni jądrowych i odnawialnych źródeł energii. Rozpoczęto likwidację mało wydajnych i niebezpiecznych kopalń, i to w ilości po kilka tysięcy rocznie. Skoncentrowano się na utrzymaniu wydobycia jedynie w dużych, zmechanizowanych i nowoczesnych koncer-

nach górniczych. Import węgla ograniczono tylko do najlepszych gatunków tego surowca, w związku z tym znacząco się on zmniejszył.

Prowadzona od 2014 r. reforma węglowa przyczyniła się do poprawy czystości powietrza i wody oraz wzrostu poziomu bezpieczeństwa w kopalniach, który osiągnął stan zbliżony do polskich warunków. Z roku na rok spada też procent wykorzystania węgla do celów energetycznych.

ZŁOTY SKARB

Nadzwyczajne osiągnięcia Chin w zwiększaniu wydobycia złota i pozyskiwania go poza granicami kraju można uznać za modelowe dla wszystkich innych surowców. Chińska Republika Ludowa, która powstała w 1949 r., miała pusty skarb. Wcześniej, w czasie wojny domowej ok. 1400 t złota zabrał ze sobą na Tajwan generał Czang Kaj-szek. Do 1980 r. wydobycie złota w Chinach wahało się w granicach 0,5–1 t/rok. Od tej daty notuje się roczny 10-procentowy wzrost krajowego wydobycia złota – do rekordowej wielkości 467 t w 2016 r. Postęp ten nie byłby możliwy, gdyby nie bezpośrednie zaangażowanie armii w pozyskiwanie chińskiego złota (Chinese Gold Mining, 2017). Dochodzą do tego zakupy prywatne i firmowe, oceniane na ok. 1000 t złota rocznie. Zachodni specjaliści wskazują też na zakupy złota dokonywane przez chińskie firmy z pominięciem oficjalnych statystyk, przede wszystkim za pośrednictwem Singapuru lub w bankach szwajcarskich.

Ocenia się, że od kilku lat roczne zasoby chińskiego złota wzrastają o ok. 2 tys. t rocznie i obecnie wynoszą w przybliżeniu 20 tys. t, nie zaś 1842 t, jak głoszą oficjalne raporty (Jansen, 2018). Złote osiągnięcia wymagały mobilizacji chińskiej nauki, aby wskazać, gdzie należy szukać złota i w jaki sposób odzyskiwać je, by było to opłacalne. Chińskie informacje na ten temat są zazwyczaj zdawkowe i bardzo ogólne. Zachodnie media nie ustają zaś w analizach, prognozach i związanym z tym tematem spekulacjach. Wywożenie złota z Chin jest zabronione. Od trzech lat więcej informacji dociera do świata za pośrednictwem *China Gold Congress*. Kolejna, trzecia edycja kongresu odbędzie się w Pekinie w dniach 24–26 lipca 2018 r. Chińska polityka dotycząca surowców przestrzega zasady Deng Xiaopinga: *Trzeźwo obserwować rozwój, utrzymywać naszą pozycję, spokojnie sprostać wyzwaniom, ukrywać nasze możliwości i czekać na nasz czas... nigdy nie obejmować przywództwa*.

LITERATURA

- CHINESE Gold Mining as a Source of Gold Supply, 2017 – <https://www.bullionstar.com>.
<https://www.usnews.com/education>
JANSEN K. 2018 – China's Secret Gold Supplier is Singapore, 11.04.2018. <https://seekingalpha.com/market-news>.